DÖNGÜ KADIN KOOPERATİFİ

Prof. Dr. Kenan Mortan
İktisatçı, Akademisyen, Yazar

Yaşamın içinden süzülüp gelen olağandışı bir öyküyü dinlemeye ne dersiniz?

Yıl 2018…
Her biri iş-güç sahibi ve meslek sahibi olan 12 kadın, 2018'de iradelerini buluşturup, Döngü adlı bir kadın kooperatifi kuruyor. ''Bir'' kooperatif değil, bir ''araştırma- geliştirme kooperatifi''. Bu Türkiye'de bir ilk.

Hedefleri kısa ve çok saydam:
-Kırsaldaki kadının konumunu güçlendirmek ve kırsalda kalkınmaya katkı sağlamak…
Keten üretimine odaklanmaya karar veriyorlar.

Keten, Anadolu topraklarında yüzyıllardır ekilmiş.
Özellikle İç Anadolu'da ketenin yağını sıkan bezirhaneleri ve çıkan bezir yağını biliyor/ tanıyoruz. Ertan Daş Tire'nin Trenleri / Kayıp Zaman, Kayıp Mekân /Kayıp İnsan (Heyamola yayını) adlı çalışmasında, İzmir'in Tire'sinde bu keten üretiminin nimetlerini anlatır.

O Anadolu toprakları, bugün topu topuna yılda 4 ton keten üretmektedir. Buna karşılık, Fransa, Kanada, Kazakistan, ABD ve Hindistan'da üretim yüzbinlerle ifadesini bulmaktadır.

Kurucu kadınların bir olgu dikkatini çekmiştir: Keten lifi artık bir tekstil girdisi olmaktan çok ötesi bir kompozit malzeme olarak otomotiv, havacılık ve uzay sektörlerinde kullanılmaktadır. Araç / gereçler hafiflemekte ve yakıt ekonomisine yepyeni bir boyut kazandırmaktadır. Özgül ağırlığı daha azdır ve bununla dünyanın 2050 yılı ''karbon nötr'' hedefiyle çok uyumludur. İnşaat sektöründe ''doğal elyaflı beton'' olarak kullanılmaktadır. Gıda sanayi bu ürünün nimetini keşfetmiştir.

Bundan sonrası Döngü Ar-Ge Kooperatifi için bir 'keşif yolculuğu olur. Zaten kooperatifin açılımında ''Tarımda Kadim Bilgiler, Yeni Fikirler ''ifadesi vardır.

Deneme-Yanılma Yöntemi'nin sanki bir laboratuvar çalışmasını yaparlar. Karadeniz'de deneme üretimini gerçekleştirirler, çünkü onlara ''keten çok su ister'' bilgisi verilmiştir, gerçekse bunun tersidir.

Ege topraklarına inilir, Tire'de yerel yönetimin el vermesiyle Kahrat köyünde sözleşmeli üretim yöntemiyle ekime geçilir.

Ekim yapmak yetmez, işin esası tohumdur. Türkiye'de öncü çalışmalarıyla tanıdığımız Menemen'deki Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü ile birlikte liflik keten tohumu çalışmasına geçilir. Bu çalışmadan 2022'de Efe ve Ceren adlı 2 çocuk (tohum) doğar. Tohumlar kote edilir, Türkiye'nin artık toprağına uygun tohumu vardır.

Sonrasında Kahrat Kadın Kooperatifi kurulur. Köyün muhtarı Mehmet Kutay Kuru ''Hadi Gari''

adıyla 2025'de bir Su Çalıştayı düzenler. Çalıştay bu yıl 26 Nisan'da tekrarlanacaktır. Ekonomik getiri unutulmaz, o gün ünlü Kahrat Ekmeği'de tanıtılacaktır.

Döngü Ar-Ge Kooperatifi bu sonuçlardan sonra farkındalık yaratma adına önemli bir belge-çalışma gerçekleştirir, Dünden Bugüne Ketenin Yolculuğu ortaya çıkar.

Şimdi işin sanayiye tatbiki noktasına gelirler. 12 Öncü Kadın'ın aceleleri yoktur. Tarımın sabır / emek / zaman isteyen bir iş olduğu bilincindedirler.

Onlar bize şunu kanıtlarlar.
-Kadınlar yarını olan farklı bir işi, hesap vererek, saydam bir biçimde ve işi siyasileştirmeden de yapabilir…

Döngü Ar-Ge Kooperatifi kurucularından olan Zeynep Derece ve Sevda Boduroğlu ile buluştuğumda, onlarda özgüvene sahip olmanın huzuru yaşadıklarını gözledim, ne mutlu onlara.

Datça Belediyesi yeni yayını Şiirimizin Dilbazı Can Yücel adlı çalışmada Prof. Dr. Güzel Yücel-Gier babasının şiirini ''karşı çıkmak'' olarak tanımlar.
Evet, ''karşı çıkmak'', sorgulamak ve yaşamda yeni patikalar bulmaktır.
12 Öncü Kadın'a bizi bu yeni patikalarla buluşturdukları için yürekten teşekkür ediyorum, sağ olsunlar…
X

Yaşar Kemal diyor ki: Yüreğine korkuyu uğratma. Korkan yürek makbul yürek değildir. Sesi çabuk kesilir.

17.01.2026